

Ефективність техніко-тактичних дій кваліфікованих волейболістів у змаганнях

Силка М. К., Паєвський В. В.

Харківська державна академія фізичної культури

Анотація. В статті проаналізовано ефективності техніко-тактичної діяльності кваліфікованих волейболістів.

Ключові слова: волейбол, техніко-тактичні дії, висококваліфіковані волейболісти.

Актуальність. Принципово важливим є питання відповідності загальних положень, принципів і закономірностей сучасної теорії та методики тренування критеріям спортивної підготовки і вимогам до змагальної діяльності кваліфікованих спортсменів у волейболі, який за існуючими класифікаціями належить до командних спортивних ігор.

Важливість вивчення та узагальнення, розробки методик і удосконалення окремих складових техніко-тактичної діяльності у волейболі обумовлені двома основними чинниками: по-перше, провідним значенням техніко-тактичної діяльності в змагальному процесі, по-друге, подальшим підвищенням конкуренції на провідних континентальних (європейських) і світових змаганнях, Олімпійських іграх. Аналіз цієї ситуації дозволяє констатувати, що проблеми техніко-тактичної діяльності у волейболі є недостатньо розробленими на сьогодні, потребують подальшого вивчення, узагальнення та уточнення.

Таким чином, дане дослідження спрямоване на вирішення актуальної проблеми – удосконалення оцінки техніко-тактичної діяльності кваліфікованих спортсменів у волейболі, яка розглянута в якості провідного компоненту змагального процесу та спортивного тренування.

Мета дослідження – виявити рівень ефективності техніко-тактичної діяльності кваліфікованих волейболістів.

Для вирішення задач дослідження використані наступні **методи**: аналіз науково-методичної літератури, педагогічні спостереження, методи математичної статистики.

Дослідження проведені на базі провідних команд національних чемпіонатів України, Росії та Італії (12 команд). Проаналізовано наступні параметри змагальної діяльності: подачі м'яча, приймання м'яча, блокування м'яча, передачі м'яча, нападаючі та обманні удари, гра в захисті.

Результати дослідження. Показники ефективності техніко-тактичної діяльності гравців кращих волейбольних команд України, Росії та Італії мають наступний рівень, у відсотках: ефективність прийому м'яча після подачі (з них ті, що виконані бездоганно) – від 60 (39) до 68 (47) (українські клуби), від 53 (32) до 61 (38) (російські клуби), від 65 (47) до 68 (50) (італійські клуби); загальна ефективність атакуючих дій – від 47 до 49 (українські клуби), від 45 до 53 (російські клуби), від 47 до 53,2 (італійські клуби); виграні подачі – 6–7

(українські клуби), 5,7 – 8,5 (російські клуби), 5,4 – 8,2 (італійські клуби).

Аналіз даних дослідження дозволяє наголосити на певні закономірності, які існують в структурі атакуючих дій кваліфікованих волейболістів, а саме:

- найбільш часто атакуючі дії (нападаючі або обманні удари) виконуються із зони № 4 – 43 – 49%% від загальної кількості;
- зони першої лінії № 3 і № 2 досить часто використовуються для атакуючих дій – 19 – 22%% і 19 – 20%% відповідно;
- зони другої лінії атаки № 1 і № 6 використовуються найменше в структурі атакуючих дій кваліфікованих волейболістів – 8 – 11%% і 4 – 7%% відповідно.

Оцінка ефективності техніко-тактичної діяльності кваліфікованих спортсменів у волейболі є одним з провідних чинників управління змагальною діяльністю. В сучасній теорії та методиці фізичного виховання найбільш поширеними є наступні:

$$а) ПТМ_i = \sum^n \eta_i K_1 K_2, (2)$$

де η – ефективність і-го прийому, який виконував волейболіст, n – кількість прийомів, K_1 – коефіцієнт специфічності прийому для даного ігрового ампуа, K_2 - коефіцієнт цінності прийому, який застосовувався. K_1 визначається на підставі частоти вживання конкретного прийому відповідно відношення до всіх прийомів, за п'ятибальною системою.

б) реєстрування основних кількісних показників техніко-тактичної діяльності до складу яких входять наступні:

- подача м'яча, прийом м'яча з подачі, нападаючий удар, блокування, захисні дії (прийом м'яча після нападаючих та обманних ударів);
- визначення ефективності конкретної техніко-тактичної дії шляхом розрахунку співвідношення суми набраних гравцем очок і кількості техніко-тактичних дій, які ускладнили захисні або наступальні дії гравців команди суперника до загальної кількості застосувань цієї техніко-тактичної дії в грі;
- математичний розрахунок показника ефективності техніко-тактичної майстерності (ПЕТТМ) гравця у волейболі за формулою:

$$ПЕТТМ = \sum_{1-5}^N K / 5 \times 100 \% , (6)$$

де ПЕТТМ – показник ефективності техніко-тактичної майстерності у волейболі, %.

Практичне значення роботи обумовлено можливістю використання отриманих даних з метою вдосконалення системи управління процесом техніко-тактичної підготовки волейболістів. Основні положення та рекомендації роботи можуть бути використані в практичній роботі тренерами команд.

Література

1. Дорошенко Е. Ю. Сучасні способи оцінювання техніко-тактичної майстерності у волейболі / Е. Ю. Дорошенко, М. С. Бесарабов, С. М. Попов, М. М. Медвідь. // Проблемы и перспективы развития спортивных игр и единоборств в высших учебных заведениях. – Харьков-Белгород-Красноярск, 2006. – С. 59–62.
2. Евтушенко Л. М. Анализ и пути повышения эффективности защитных действий в игре

волейбол/ Л.М. Євтушенко, В.Н. Маслов, А.В. Паткевич, Я.С. Назаров // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – Харків: ХДАДМ (ХХП), 2004. – № 2. – С. 86–92.

3. Ермаков С. С. Компьютерная регистрация и обработка результатов соревновательной деятельности в волейболе / С. С. Ермаков // Проблемы соревновательной деятельности. – Харьков, 1990. – С. 124.

4. Лісянський В. К. До побудови моделей у волейболі / В. К. Лісянський, В. Б. Мілосердов, С. С. Єрмаков, Р. В. Мілосердова // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків: ХаДФК. – 1998. – Вип. 1. – С. 40–42.

Інформація про авторів:

Силка М. К. – студентка

Харківська державна академія фізичної культури

Паєвський В. В. – доцент кафедри спортивних і рухливих ігор, к.фіх.вих.,
доцент

Харківська державна академія фізичної культури

E-mail: v.paevskiy2@mail.ru